

*Werkgebied: Denderhoutem, Haaltert, Heldergem,
Kerksken, Terjoden*

Mededelingen Heemkundige Kring
Groot-Haaltert - 3-maandelijks ledenblad

31e jaargang 2011 - nr. 1

Redactie:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert
Voorzitter - Secretariaat
Willy De Loose
053/83.08.81

Medewerkers:

Denderhoutem:

Luc Pots
Hans Sonck

Haaltert:

Jan Paul De Graeve
Marc De Moyer
John Scheerlinck
Christophe Provost

Heldergem:

Roger De Troyer
William Minnaert

Kerksken:

Joris De Kegel - ledenadministratie

Documentatiecentrum:

Warandegebouw Sint-Gorikspein 17,
9450 Haaltert.

Open: eerste zondag en tweede donderdag
van de maand van 10 tot 12 u.

Gesloten: juli en augustus

Ruiladres:

Diepeweg 15, 9450 Haaltert

Lidmaatschap: € 10

Steunend lid: € 15

Rek.nr. BE40 4395 0830 6163

Heemkundige Kring Groot-Haaltert

Email: willydeloose@skynet.be
info@hkhaaltert.be

Website:

www.hkhaaltert.be

Elke auteur is verantwoordelijk voor
zijn/haar teksten.

Teksten mogen overgenomen worden mits
bronvermelding.

HK Haaltert is lid van 'Heemkunde Oost-Vlaanderen'.

Redactioneel

Vooreerst onze dank aan de vele trouwe leden die hun lidmaatschap hernieuwden. Misschien even een herinnering aan diegenen die het nog niet deden. Nog interesse? Maak dan gebruik van het nieuwe stortingsbulletin in dit nummer.

Wij trachten jullie vier nummers aan te bieden met interessante weetjes over het boeiend verleden van onze dorpen. In dit verband ontvangen wij graag documenten, foto's, bruikbaar voor een bijdrage in het tijdschrift. Alvast bedankt.

In memoriam

Op 17 december 2010 overleed onderwijzeres en kunstenares Mariette (Marjet) Dooremont. Zij werd geboren te Kerksken op 18 september 1922. Na een aanloopperiode als onderwijzeres bij de Dames van Maria in Aalst en aan de Sint-Jozefschool te Mere werd zij definitief aangesteld in de Vrije Meisjesschool in haar geboortedorp, waar zij actief bleef tot 1979.

De vrijgekomen tijd besteedde zij nu vooral aan de vervolmaking in de beeldende kunst. Zij koesterde een grote liefde voor schilderen en beeldhouwen. Hierbij genoot zij de volle steun van kunstschilder Felix De Boeck, voor wie zij grote bewondering koesterde.

Enkele bekroningen waren een stimulans voor haar; o.m. in 1970; zo ontving ze in 1970 de prijs BBL voor schilderkunst en in 1983 de bronzen medaille van de stad Dallas (USA) voor beeldhouwwerk; in 1993 werd ze bekroond door de stad Antwerpen voor haar beeld 'het Oasemanneke', dat prijkt op het Frans Halsplein in Antwerpen.

Behalve in de beeldende kunst, was zij ook actief in de literatuur met enkele dichtbundels en toneelstukjes. Op de aartsmoeilijke vraag "tot welk 'isme' behoort je werk", kwam steevast het ludieke antwoord: "tot het Marjetisme". Met Marjet verdween een integere en scheppende persoonlijkheid die een grote leemte achterlaat bij familie en vrienden. Zij was een merkwaardige figuur in de galerij van merkwaardige Keskenaren.

*Aan de familie bieden wij onze
oprechte deelneming aan.*

Een wandeling door den Ekent (slot)

Rechtover Fienas blakert het gedoe van Fermonges in de hete namiddagzon. Stamvader Dominique Fermon (°1872), was gehuwd met Adeline Rauwas en zij waren de gelukkige ouders van een omvangrijk kroost, waarbij het opvalt dat de jongens allemaal in de branche van zink-, sanitair- en dakwerken terecht kwamen. Dominique is tevens de broer van Philemon Fermon, de stichter van de "Biscuit- en Peperkoekfabriek St. Anna".

Ik herinner mij Fred Fermon die getrouwd is met Hoffelinck Odile. Hij zal als loonwerker, loodgieter zijn leven lang bij zijn broer Jozef werken en op de Achterstraat bouwen.

Hector gehuwd met Scheerlinck Emma, een nicht van ons moeder, en wonende in de Pontweg naast Scheerlinck Omer, een neef van moeder, is zelfstandig lood- en zinkbewerker, maar zal overlijden na een werkongeval in 1962. Zijn beide zonen André en Paul zullen elk afzonderlijk een eigen zaak starten in dezelfde branche terwijl de enige dochter Marguerite ongehuwd zal blijven als lerares.

Naast Fred en Hector was er nog Jefken, die als zelfstandig lood- en sanitairwerker een serieuze zaak zal opbouwen op de Achterstraat en wiens zoon uit de Windmolenstraat de zaak later succesvol zal voortzetten.

Zoon Filemon, ook in de stiel maar sukkelend met zijn gezondheid, baat samen met zijn vrouw, "Waar zijn Marie haar Alfonsine", het gekende café In de Vier Wegen aan St. Anna uit.

Als enige dochter is er Clemence die huwde met een zekere De Craemer en die na de vroegtijdige dood van haar echtgenoot met drie minderjarige kinderen achterbleef.

Naast Fermonges staat Frans De Man samen met zijn vrouw Hortence Provost "Waar zijn Tanse", een zus van "Waar zijn Marie", zijn hondenkar vol te laden met borden opgelegde vis, met gerookte vis en met nog bijna levende bakharing. Van huis tot huis zullen zij gaan leuren en omdat Frans potdoof is, is het de taak van Tanse om bij de mensen haar waar aan te prijzen en af te leveren.

Frans zelf is afkomstig van Nieuwerkerken en houdt al jaren zijn vishandeltje draaiend. Ik herinner mij nog levendig uit de jaren 1944-1945 de commotie die telkens ontstond in den Ekent als de oorlogsrantsoenen van bakharing met een grote camion van de kust arriveerden en afgekapte werden voor de winkel van De Man, en hoe iedereen, rantsoenzegeltjes in de hand, stond te drummen om zijn emmer vol vis te laten scheppen.

Er werd bij die verdeling niet te nauw gekeken en wij als bengels waren er fier op om later aan moeder de een of andere halfvertrapte vis die "van de auto was gevallen" als trofee te kunnen overhandigen.

Als ik niet mis ben omvatte de kroost van Frans en Tanse een zekere Kamiel, Eugene, Irene, Marcel, Leona, Godelieve en Maria.

Als ik voorbij Schoenmakers, rechtover De Man, wil glippen, roept een bekende stem mijn naam. Het is tante Marie die, zoals verwacht, op de binnenplaats met Elodie en Maria zit te werken op haar bloem. Hier woont de familie Ringoot-Raes.

Sidonie -Siddeken- is al in de negentig jaar en is de moeder van Elodie, die gehuwd is met Emiel Ringoot. De broer van Elodie, Fonsken, en haar zuster Marie zijn inwonende jonkheiden. Bij Schoenmakers, zoals men hen in de volksmond noemt, is iedereen steeds welkom. Gastvrij als ze zijn wordt iedere bezoeker op elk uur van de dag mede aan tafel genood of uitgenodigd voor een tas koffie.

Voor hun kinderen is geen inspanning teveel! Zo herinner ik mij nog dat in een bepaalde zomer één van de koestallen volledig leeg werd gemaakt, uitgemest en proper geschuurd en opnieuw gekalkt, alleen om hun kinderen en hun speelkameraadjes de mogelijkheid te geven een toneelstukje op te voeren!

Het hof van Schoenmakers met vooraan de oude gebouwen en opzij het modernere woongedeelte.

Emiel bezit een klein landbouwbedrijf en baat dit met zorg uit.

Het markantste wat mij is bijgebleven is het feit dat er geen trekpaard op het erf te bespeuren is. Al het trekwerk gebeurde immers, raar maar waar, door een koe.

Ik kom bij Schoenmakers regelmatig op bezoek met tante Marie, die hier een vaste bezoekenamiddag op woensdag heeft afgedwongen. Een grote witte boterham, soms een wafel of een smoutbol zijn maar enkele lekkernijen die Elodie dan telkens achter de hand houdt.

Urbain is de oudste van de kinderen en werkt als bediende op het Ministerie; Maria is de zachte doodbrave dochter die helaas jong zal sterven, maar in haar korte leven bijna gans Haaltert heeft verblijd met gelegenhedsgedichtjes voor de Eerste of Plechtige Communie.

Zij is een dichteres genre Alice Nahon! Daarna volgt Adrienne vóór José die ook carrière als ambtenaar aan de Direkte Belastingen zal maken, en ten slotte volgt Etienne, de enige van de kinderen die zal huwen en later zal bouwen op het erf van Fienaas, hun geburen.

Op de vrijgekomen gronden waar vroeger Stentje Mosjé woonde staan nu nieuwe huizen.

Gans achteraan het vroegere café in de Gerre. Waar de vrachtwagen staat is links het hof van Voelers.

Knabbelend op een zelfgebakken ovenkoek die Marieken mij in de handen heeft gestopt, zeg ik goeiendag tegen de kletsende vrouwen op de binnenkoer, en vat de laatste honderd meter aan tot bij Bollens Florent.

Ik passeer smakkend de woning van Stentje Moesjé (Constant Monsieur of vollediger Constant De Wilde -Monsieur, de enige familie die ik ken met twee achternamen)

Stant woont met zijn gezin naast Frans De Man, rechtover Schoenmakers, en is een stille teruggetrokken persoon die met zijn echtgenote Margriet onopvallend door het leven gaat.

Zoon Paul zal later op de Muis rechtover mijn broer Herman bouwen terwijl dochter Emilienne

haar geluk zal vinden in den Berg in Kerksken bij Rieken, de broer van Willy Van der Eecken, de slager.

Rechtover Stentje Moesjé is het Wild Emiliëken in haar voortuin bezig onkruid te wieden. Haar bijnaam heeft niets te maken met haar manier van lopen of gaan, maar alles met haar werkelijke naam Emilie De Wilde, al moet gezegd worden dat het hier gaat om een zeer vinnig van zich afbijtend vrouwtje, klein van gestalte maar zeer rad van tong. Achteraf beschouwd had zij toch iets wilds in haar manier van spreken en bewegen.

Haar man Fong, beter gekend als Melle hare Fong, is een doodbrave goedgezak, kasseilegger van beroep in dienst van de gemeente, maar ongelukkig omdat hun huwelijk kinderloos is gebleven.

Fong was de man die de leiding had van de werken toen de Gemeente besloot alle straten in Haaltert te voorzien van twee rijen betondallen.

Ik zie het echtpaar nog aan ons thuis passeren 's zondag 's morgens op weg naar de Hoogmis, Emiliëken op kop, haar grote scherpe neus fier in de wind, de rug kaarsrecht gestrekt, haar handtas krampachtig gekneld tegen haar lichaam, met Fong in haar kielzog die blazend en hijgend om in haar vaarwater te kunnen blijven, met moeite adem vond om haar niet te moeten lossen.

Het onmogelijk klein huisje van 't Wild Emiliëken

Naast het Wild Emiliëken staan twee oude huisjes achter mekaar gebouwd met een gemeenschappelijke toegang. Lowieken, die achteraan woonde, hield vroeger een klein winkeltje open. Later zal Van Impe hier komen wonen.

Vooraan woonde de Pooint, waar later Van Poel zijn intrek zal nemen, met zijn vrouw Maria Rottiers.

Van het minihuisje palende aan de fietsenzaak van Segers Achiel, herinner ik mij alleen het kleine voorplaatsje waar "Konijntje zijn Mia" in huisde, later opgevolgd na de dood van haar man, door Nellekens Sooiken zijn Eveline, een nicht van ons moeder.

Het huis van Achiel Segers met de open poort waar vroeger de fietsenwerkplaats was.

In zijn openstaande werkplaats is Achiel Segers bezig een nieuwe fiets in mekaar te steken. Ik blijf even treuzelen voor zijn uitstalraam links waar twee felgekleurde fonkelnieuwe fietsen, door Achiel zelf gemonteerd, op een koper staan te wachten.

Achiel zal veel te vroeg overlijden en zijn weduwe Maria Van Vaerenbergh achterlaten met drie kinderen.

Louise zal huwen met Marcel Van Canneghem en bouwen op gekochte grond van het O.C.M.W, toen nog C.O.O., naast onze lochting. Emiliëken zal samen met echtgenoot Herman Van Impe een bloeiende schilderszaak beginnen in den Ekent op de vrijgekomen gronden na afbraak

van de woning van Tissens Toor. Zoon Frans is in de oorlog geboren in 1943 meen ik en zijn dochter zal later het ouderlijke huis bewonen. Rechts een deel van de oude gebouwen van Voelers.

Hof van Voelers

Aan de hofstede van Voelers moet ik wachten want de twee broers De Vulder, Fil en Omer, komen de stallingen uit om hun koeien naar de weiden aan de Ekentveldweg te drijven. Van Fil en Omer is mij alleen de reuk en het uitzicht bijgebleven. In een wedstrijd om het hardst stinken, zouden deze twee kastaars zeker in de prijzen zijn gevallen. Hun klakken, stijf van het vuil en het vet, dragen zij in de nek en hiermede verstoppen ze hun slierten vet ongekamd haar. De kleren aan hun lijf, eeuwenoud en vol koeienstront, nog in geen tien jaar gewassen, stinken naar zweet, urine en beer.

De zeldzame keren dat ik het hofgat betrad en bij uitzondering in de woonkamer werd toegelaten, lieten mij een wereld van stof, spinnenwebben en afval zien, waar een dweil of kuisborstel als het vuilste artikel in de wereld hardnekkig werd

geweerd. Ik geloof niet dat de ruiten, voor zover niet gebroken en vervangen door een stuk karton, ooit gepoetst zijn geweest. Maar hoe onbegrijpelijk ook, hun koeien blonken van gezondheid, terwijl hun loslopende varkens meer op modderduivels leken.

Bij Voelers telde maar één slogan: werken, werken en nog eens werken. Omer zal als laatste overblijven en tot zijn dood in 2003 (hij was van 1908!) de boerderij voortzetten.

Ik meen te weten dat de twee broers nog een zuster hadden die non geworden is, benevens een mij onbekende derde broer of tweede zuster.

Rechtover Voelers, in een huis dat ver van de straat verwijderd staat, woonde eerst Rinneken - echtgenoot De Rouck - de schoonmoeder van Smettens Tuur (Meganck Arthur) uit Kerksken die zelf de vader is van Smettens Paula die op haar beurt de echtgenote zal worden van Maurits van tante Odile.

Na de dood van zijn eerste vrouw zal Tuur, die ook wel "Zjoeëzens Tuur" werd genoemd, hertrouwen met de nicht van zijn vrouw, Leontine die inwoonde bij Rinneken. Rinneken is eveneens de moeder van Varistjen van rechtover tante Marie.

Ik kan mis zijn, maar in de oorlog werd de woning verhuurd aan de familie De Troyer (zoon Marcel zat bij mij in de klas in de jongensschool) die later naar den Blok achter de Hoogstraat verhuisde. De huidige bewoonster van huize Rinneken is de dochter van Smettens Maria, de zuster van Paula.

Het huis dat paalt aan dat van Rinneken was vroeger de herberg "bij Fettel". Naast de woning was de overdekte bollebaan waar de mannen van de bovenste Ekent 's zondags bijeenkwamen om hun matchken te spelen. De volgende bewoner was Nellekens Sooiken, Francois Rottiers, die er samen met zijn echtgenote Eveline Meert, een nicht van ons moeder, een beenhouwerij openhield. Veel later zal hier Marieken van Poel komen wonen.

Rechtover Fettel, in een laag werkmansbuisje dat bijna op de straat staat, woont Anna De Smaels echtgenote Brusselman, een zuster van Kamiel De Smaels, de cafébaas naast Moesj. Anna zal na het overlijden van haar man hertrouwen met Alexis De Swaef. Haar dochter

Madeleine Brusselman, die bij mij in het kleuterklasje in de Ekentschool nog heeft gezeten, zal hier later een specerijwinkel openhouden.

Als buur had Anna toen Petattens Rieken (Ghijsels Henri) die eveneens de beenhouwersstiel uitoefende. Deze woning werd later aangekocht door de familie Poelaert, waarvan een van de zonen, Herman, in onze pubertijd tot onze vaste uitgangsgroep hoorde. Een zuster van Herman zal later trouwen met Jef De Lepeleer.

Petattens Honorine, de zuster van Rieken, woont hier rechtover, zij heeft geen kinderen en is hertrouwd met Coppens Petrus.

In dit huis zal later Leir zijn Emilie komen wonen (Vijverman Emilie). Zij is de weduwe van Frans Dooremont, iedereen zei Henri i.p.v. Frans, en heeft een dochter Maria die later in den Ede zal gaan wonen met haar echtgenoot Haesaert Maurits.

Emilie heeft als gebuur Muylaert Gustaaf, in de omgang "Kremeiës Staaf" genoemd, die postbode is van beroep en trouw de dagelijkse post -als er al is- aan huis aflevert, niet zonder eerst een kleine babbel te hebben geslagen. Staaf is gehuwd met Marie hun zoon Frans zal ik later nog tegenkomen in 't Klein College. Hij zal na zijn huwelijk met Jeanne bouwen op grond rechtover zijn thuis.

Op de hoek van de Ekent en de Pontweg de woning van Bollens Florent met ernaast de huizen van Paul en André De Bolle.

De familie De Neve woont naast Staaf, en het gaat hier om de jongen van Leir zijn Clementine (Vijverman) zijnde Fettel zijne Frans, die de oorlog overleefde in een concentratiekamp en er als een gebroken man werd uit bevrijd. Achiel, een van de zonen, is een leeftijdsgenoot van mij.

Hijgend van het stappen passeer ik de woning van De Bolle Nestor, Bollens Nestor, die samen met zijn broer Florent van ernaast de broodbakkerij draaiende houdt.

Nestor is gehuwd met Laura en is de brooduitdrager die gehaast met paard en kar het geurende versgebakken brood van huis tot huis aflevert, terwijl Florent meestal in de bakkerij te vinden is

voor het echte bakwerk. Nestor zijn dochter, Maria, zal later trouwen met Juul Van den Neucker, terwijl Paul en André later op grond van thuis zullen bouwen.

Bij Florent ernaast moet men langs achter naar de bakkerij gaan, waar Amandine (De Cock) de bestellingen opneemt en afrekent. Veel keuze in brood of dergelijke is er niet op een gewone doorde weekse dag, want de tijd van vier, zes of meergranenbrood, van abdijsbrood, zwart brood, bruin brood, zembrood en ik weet niet wat nog meer, is nog ver af. Alleen met kermis brengen de klanten al eens hun eigen bloem binnen voor een echt melkbrood of kornen aangestapt met hun kommen vlaaien om die in de met mutsaart gestookte oven te laten bakken. Met kermis kon men ook uitzonderlijk een rozijnenbrood bestellen, maar van patisserie in welke vorm ook was helemaal geen sprake.

Amandine overhandigt mij een groot boerenbrood en schrijft het verschuldigd bedrag bij onze rekening die eenmaal per week vereffend wordt.

Rechtover Bollens staat de deur open van café De Witte Deur bij Bienes, waar Bertha en Dominique enkele vaste klanten bedienen.

Café in de Witte Deur in de jaren dertig.

Vroeger hield de dochter van Bienes, Julia, de herberg open tot 1938, het jaar waarop Celle Jef het café overnam samen met zijn echtgenote Germaine. In 1943 is Celle Jef naar de Hoogstraat getrokken om er het voetballokaal open te houden en werd hier in De Witte Deur opgevolgd door de huidige uitbaters Bertha en Dominique.

In de naoorlogse jaren zal hun zoon Prosper (Prosken) als wielrenner naam proberen te maken, helaas tevergeefs want verder dan de liefhebbers heeft die jongen het nooit geschopt.

Na de stopzetting van het café zullen deze mensen bouwen op de aanpalende grond naast de familie Poelaert.

Zuster Simonne hield nadien het rechtover gelegen van ouds gekende café "in de Gerre" open.

Prutsend om de korsten los te krijgen van het nog warme brood, schuif ik in de schaduw langs de huizen terug naar de woning van tante Marie, waar de overige speelkameraden op mij wachten.

De zon is ondertussen achter de bomen verdwenen en de honger begint opeens fel te knagen. Ik moet met alle macht het brood beschermen tegen broer Herman die persé ook een korst wil oppeuzelen.

De helden van ons verhaal.
Staande: Milleken, Paul Nerinckx, Etienne
Zittend: Herman en Gaston

Het koetsken voortduwend waarop Gaston heeft plaatsgenomen met de lege kriekemmer in zijn handen, slenteren wij loom de Ekent af, huiswaarts, waar moeder Stefanie straks met het broodmes plechtig het brood zal tekenen met een kruis, vooraleer er de onregelmatige echte boerenboterhammen af te snijden.

Terugblikkend vanuit het jaar 2004, neem ik met een zekere nostalgie afscheid van een generatie en zijn tijd, en maak ik een balans op van die korte maar gelukkige periode uit mijn leven.

Wat meest opvalt is dat het dagelijkse leven van de bewoners zich inder tijd in hoofdzaak afspeelde op de straat. Deze straat, primitief gekasseid, afgeboord met open stinkende grachten, was onze leefwereld en een verlenging van het leven binnen de huizen langs die straat. In de zomer openden zich 's avonds alle voordeuren, kwam iedereen naar buiten gedruppeld en verzamelden zich de mannen en vrouwen voor een babbel vóór de woningen. Iedere voorbijganger hield een ogenblik stil, gaf wat commentaar op een of ander voorval van die dag, en vertelde tussendoor de laatste nieuwtjes rond. Terwijl de vrouwen keuvelend wat reparatiewerk aan kapotte kleding verrichtten, pafden de mannen na gedane dagtaak gulzig hun pijpjes of rookten in een walm van zwarte rook hun zelfgekweekte straffe toebak.

Wij kinderen hadden de straat voor ons alleen. Geen miserie met aanstormende auto's, geen hels belgerinkel van haastige fietsers. Neen, de open speelstraat was voorbehouden voor ons spelende bengels en voor voortsjokkende voetgangers.

Af en toe verwittigde een dobberende boerenkar van Roekens Peken, van Perreman of van Leir ons minuten op voorhand van haar trage doortocht en moesten wij enkele seconden ons spel onderbreken.

Een opvallende vaststelling is ook dat in bijna elk gezin een Marie of Maria voorkwam wat de meisjes betrof, en een Jozef, Jef, Josephus als het om een jongen ging. Een verklaring moet m.i. gezocht worden in het feit dat de meter of peter automatisch zijn voornaam doorgaf aan het petekind en in de zeer christelijke ingesteldheid van de mensen toen die liefst teruggrepen naar de Heilige Familie en dan speciaal naar Maria en Jozef als symbolen ervan.

Opvallend is wat de huizen zelf betreft, dat er vier bouwstijlen bestonden in die goeie tijd. Allereerst de hoevegebouwen met een ingangspoort aan de straat, een binnenkoer, een woongedeelte en de stallingen zoals bij Pelemans, bij Perreman, Schoenmakers, Fienaas en Voelers.

Verder waren er de lage langgerekte werkmanswoningen met de hoofdingang langs achter zoals bij Dikke Marie, bij Tissens Tor, bij Joukemien, bij Vanden Neucker, bij Lowie de Champetter en bij Fermonges, alhoewel dit meer een herenwoning was. In deze categorie sprong de woning van tante Celle eruit door haar grootte, haar omvang en het feit dat er een verdieping was.

Ik stel vast dat dit huis het minste veranderingen heeft ondergaan sedert het bouwen ervan, en nog bijna onveranderd de tand des tijds heeft doorstaan. De rest betrof al modernere woningen zoals die van ons thuis, van tante Odile, Snoekens, Piepaas e.a. terwijl de echte armenhuisjes ook toen al opvielen en ik bedoel hier de huisjes bijvoorbeeld van den Blaen, van 't Wild Emilieken e.a.

Den Ekent als straat is zoals overal totaal veranderd, maar de geest van vroeger waart er nog steeds rond, tevergeefs speurend naar een open deur, naar een rustig keuvelende buurtgemeenschap of naar een bende ravottende schoolkinderen. De lochtingen waar Peken Blander of den Dokken deskundig commentaar opgaven zijn volgebouwd, de boomgaarden waar wij dagelijks de fruitbomen plunderden zijn omgetoverd in gazons en de hobbelige kasseien waarop wij het bollekettenspel speelden zijn toegedekt met asfalt of macadam. De klok van de Ekentkapel zwijgt nu al meer dan dertig jaar!

Etienne De Backer

Welle, 2004

Met dank aan zijn echtgenote, die toelating gaf de tekst te publiceren

Documentatiecentrum

Wij danken :

Roger De Backer, Aalst : liederenboekje met handgeschreven teksten, 1932
Hendrik Strypens, Aalst: stratenplan Terjoden met bewoners en bijnamen, 1914
Dianne Bauters, Haaltert: foto's kantwerken
Etienne Cosijns, Melle: documenten familie dokter Van Londersele en kadastrale legger
Haaltert Poppe circa 1850

Bib Haaltert: tijdschriften Genealogie en Land van Aalst

Wil je regelmatig via e-mail informatie ontvangen van Heemkundige activiteiten?

Bezorg je e-mailadres via info@hkhaaltert.be

Herinneringen Heldergem 1952

Meester Remi De Rijck met zijn klas in het schooljaar 1952-1953 (5e en 6e leerjaar).

Deze onderwijzer (° Heldergem, 7 januari 1927 en + Gent 29 december 1987) kwam in dienst in de plaatselijke gemeenteschool in 1946. Hij bleef actief tot 1965.

Onderaan: Willy Volckaert, Etienne Ascoop, Freddy De Bruyn, Freddy Pardaens, Hector De Craecker en Eli Van Wassenhove.

2e rij: Etienne De Smet, Erik Braeckman, Raphael Andries, Theo Van Snick, Freddy Coppens, Paul Lievens, Alfons Van den Dooren en André Jacobs.

3e rij: André Doolaeghe, Freddy Van Liedekerke, Romain De Bruyn, Frans Poppe, Antoine De Cock, Etienne Bayens en Ghislain De Rijck.

Achteraan : Omer Haegeman, Etienne Pevernagie, Roger Verbeken, Hector Lauwereys, André Andries en Arthur Verbeken.

Foto: Albert De Neve

Roger De Troyer

Kerksken- Het verdriet van ‘den Drouk’

Wij ontvangen regelmatig reacties van personen die nog om zich heen kijken bij het wandelen, die nog geschokt zijn bij verloedering van hun buurt, m.a.w. van dorpelingen die nog een besef hebben over wat ‘erfgoedbescherming’ voorstelt.

Vooraf bij onze laatste tentoonstelling ‘Haaltert en deelgemeenten, nu en vroeger’ waren de opmerkingen legio. Wat gebeurt er toch met de verwaarloosde kapel van O.L.Vrouw ter Nood in de Driehoekstraat te Kerksken?

Op 11 november 1910 stuurde Magdalena Van Der Smessen deze prentkaart van de Kapel O.L. Vrouw in Nood op de Driehoek te Kerkxken aan haar zusters Anna en Rachel in het Pensionaat in Burst.

“Lieve Zusters, Ziehier de 2de kaart van Kerkxken, ik zal u vervolgens al de andere zichten zenden. Wij zullen morgen uw gewassen goed medegeven. In het kleinste pak is de flesch voor Rachel. Wees voorzichtig in het opendoen, ze niet te breken. Met Sint-Niklaas zal Mameer en Esthèr u komen bezoeken. Schrijf thans wanneer gij het liefst hebt en hetgeen gij nog begeert. Ontvang intusschen lieve zusters onze teederste omhelzingen. Uwe zuster Madeleine”

Vroeger: een prachtig historisch gebouw, in ‘Bouwen door de eeuwen heen’ bestempeld als een waardevolle Neoclassicistisch getinte kapel opgericht in 1852.

Nu: verwaarloosd, zielige toestand!

Omwille van het architecturale, geschiedkundige en folkloristische belang werd in 1981 reeds een aanvraag ingediend bij de Rijksdienst voor Monumenten en Landschappen tot bescherming van het gebouw.

De kapel werd niet aanvaard als monument, maar wel bij KB van 15 februari 1985 samen met de aanpalende woningen als dorpsgezicht beschermd.

Dit houdt in, dat de eigenaar, volgens het 'Decreet van 3 maart 1976', *'verplicht is de nodige instandhouding- en onderhoudswerken uit te voeren, gebouwen en omgeving in goede staat te behouden en ze niet te ontsieren, te beschadigen of te vernielen'*.

Wie meer wil weten over de kapel, het symbool van 'den Drouk', kan de bijdrage lezen van Paul Temmerman in 'Mededelingen Heemkundige Kring Haaltert, jg. 1985, nr 4'.

Kan hier nu echt niets ondernomen worden? Eventueel in overleg met eigenaar, burens en beleids mensen.

Vele eigenaars, openbare besturen, gemeentebesturen, buurtgemeenschappen, e.a. gaan er prat op en zijn terecht fier, wanneer zij beschikken over fraai onderhouden historische monumenten, getuigenissen van een rijk verleden.

Waarom kan dit niet in Kerksken? Kan hier de rede nog zegevieren?

De redactie

Het 3m museum (Mussenzele Mini Museum) Haaltert opent zijn deuren...

Om de snelle evolutie in de tijd te illustreren, kwam het idee om "De tijd van toen" te reconstrueren. Het 3m museum beoogt vijf thema's uit de periode ±1940 '50, '60, waarbij taferelen gebouwd worden rond 5 thema's, zijnde:

HET GEZIN

WERKEN EN LEVEN OP STRAAT

RELIGIE

Ontspanning

De school

Het gaat razendsnel. Velen onder ons kunnen in het 3m een stukje nostalgie en herinnering proeven en hierover napraten.

Onze kinderen en vooral onze kleinkinderen kunnen beleven hoe oma en opa opgroeiden.

Jonge mensen, pas op!...dit is écht niet lang geleden!

Op 30 april opent het 3m zijn deuren van 10 u. tot 18 u. Iedereen welkom!

Erfgoeddag op 1 mei (14 u. tot 18 u.) wordt i.s.m. het gemeentebestuur eveneens gepromoot zowel in het Warandecentrum (boven de bib) als in het 3m. De openingsuren vanaf 2 mei 2011 zullen weldra bekendgemaakt worden.

PS:

Het 3m is op zoek naar speelgoed en naar ontspanningsmogelijkheden voor ouderen van toen. Met dank aan allen voor hun inbreng, schenking en/of morele steun.

3m

Mussenzele 1

9450 Haaltert

053 84 15 13

0496 211 082

info@mussenzele.be

www.mussenzele.be

Het bolspel in Heldergem – 19e eeuw

Eén van de populairste volkspelen, enkele decennia geleden, was zeker het bolspel. In elk dorp was er wel een herberg met bijhorende bollebaan. De bolwedstrijden waren legio. De talrijke beoefenaars keken er naar uit en ook de plaatselijke pers wijdde aandacht aan dit volsvermaak.

'Den Denderbode' van 14 december 1851 geeft zelfs een verslag over een wedstrijd in onze gemeente.

"Maandag leest, heeft onze gemeente het vermaak gehad van een schoone namiddag te vieren. Een achtstal bolspelers in twee partijen verdeeld waeren elke uit vier mannen samengesteld der gemeente Meire, hebben alhier tijdens den afgeloopen zomer de blijken hunner kunst in dit spel aen den dag gelegd en eyndelyk komen zij derzelven vruchten te behalen.

Verscheidene ruiteren vergezelden hun stoetsgewijze, menige pistoolschotten zijn ter hunner eer losgebrand. Redevoeringen zijn uitgegalmtd, donderende handgeklappen en toejuichingen zijn menigmaal door het ruim geklonken, zilveren eermetalen en zijden sjerpen werden hun door onzen gemeenterad overhandigd, des avonds heeft een souper plaatsgegrepen, welke door de heeren spelers der gemeente Aygem als 3e prijs was behaald.

Ons schepen en raedscollegie heeft niet ontbroken aen dit avondmael deel te nemen. Alles is naer wensch afgeloopen."

Ook enkele dagen op voorhand werden de prijsbollingen aangekondigd in 'Den Denderbode'.

'Bolling op de vloer - Gezeid vloeren.

Voor vier schoone dubbele zakpistolen.

Op zondag 5 januari 1851, om 3 uren namiddag, ter herberg van Donatus Baetens, te Heldergem, aen den steenweg van Aelst op Geeraerdsbergen.

De liefhebbers moeten met peletons van vier mannen zijn.'

Een volgende aankondiging die wij ontdekten in dezelfde krant van 20 april 1862, maakt gewag van 'Een luysterryke bolling'.

'Er zijn af te spelen met de bolle eene hesp van 32 halve kilos en twee krentebrooden één voor die met het meeste getal zullen zijn en één voor de voortkomende die ten getalle van 12 zullen zijn.

De Bolling zal plaets hebben den tweeden Paeschdag om 3 uren namiddag in de herberg 'Den Kriekelaer' tot Heldergem, gebugte Oom, bij Charles Louis Beerens. Die er voor genegen zijn kunnen zich aldaer laten bevinden.'

Roger De Troyer

Wie je meer weten over deze populaire volkssport, raadpleeg 'Het bolspel in Vlaanderen, vroeger en nu' van Renaat Van der Linden, Uitgave onder auspiciën van de Koninklijke Bond der Oostvlaamse Volkskundigen, 1966.

20e dialectquiz – Oiljteneir van 't joër

Vrouëdag de zevenentwintegsten mouë god oze kwis deer in 't Jeugdheem en da veer 'n twintigste kiejer. Moeter nog zand zen!

Soumen me Lena en Omer (van 't Davidsfonds) proberemen er iet specioeël van te moaken.

't Es graalek plezant, iederiejen ee prouës en ge liejert er iet bouë.

Aske komt, bringder vrinjen mee, want oe miejer zielen oe miejer vreugd!

En naa, op de letter.

Professor Magda Devos van de faculteit Letteren en Wijsbegeerte aan de RUG, die de dialecten bestudeert, ziet het als volgt: gelukkig beseffen mensen stilaan dat dialecten dreigen te verdwijnen. Ik ben blij verrast door de aandacht voor, en de populariteit van de Vlaamse dialecten. Her en der zie je streekwoordenboeken opduiken die de dialecten willen bewaren.

Ook onze HK publiceerde reeds twee succesrijke uitgaven over onze streektaal:

'Oe zeggen men 't ammel in 't Oiljters' van Gilbert Redant en *'Oe zeggen men dadde in 't Eljergems'* van Roger De Troyer.

Dialectquiz 2010: Jo Vonck snoepte de trofée weg uit de handen van Eliane Elskens (laureaat 2009) samen met de ex-laureaten Lutgarde Van Impe (2007) en Pheadra Van Van Keymolen (2008)

Met onze plezante dialectquiz (ingericht samen met het DF) op vrijdag 27 mei hopen wij ons sappig Oiljters, dat 't zaat op oos petatten es, nieuw leven in te blazen en te verhinderen dat het een stille dood sterft.

Een vleugje nostalgie – De cracks van Terjoden

Mijn vader is steeds voor iedereen danig in de weer geweest. Hij werkte bij het ministerie van pensioenen. Iedere avond zat er vreemd volk in ons kot. Meestal mensen die ten einde raad waren en die bij mijn vader om informatie kwamen over hun centjes voor de oude dag. Honderden mannen en vrouwen heeft hij geholpen.

Hijzelf is op zestigjarige leeftijd van ons heengegaan en heeft dus van zijn eigen pensioen niet kunnen genieten. Behalve zijn naaste familie en goede vrienden heeft er niemand ooit veel gesproken over de daden van mijn vader.

Anderen daarentegen deden door hun “heldhaftigheden” stof opwaaien. Over hen werd er nog jaren gesproken, zelfs decennia lang na hun overlijden. Ik wil het hier alleen hebben over diegenen die ik zelf heb gekend en wier “heldendaden” ik van ver of van dichtbij heb meegeemaakt.

De eerste die ik me nog levendig herinner is “*De madam*”. Leon was een gezonde boerenjongen, zoon van Felix en Leontine Mertens en broer van Fil de loodgieter. Hij was de enige die in de jaren vijftig al lang haar droeg. Een blonde krullenbol, de tijd van de Beatles ver vooruit.

Op zekere dag was hij op de trein in slaap gevallen met het hoofd voorovergebogen. Een dame die opstapte en een plaats zocht, zag hem vanwege zijn haartooi aan voor iemand van het vrouwelijk geslacht. Ze vroeg beleefd: “Madam, wil je a.u.b. wat opschuiven?”

Vanaf dat moment sprak iedereen over “*De madam*”. Hij boerde in het hoevetje van zijn ouders in de “Kloosterstraat” (nu Haantjesweg). Hij is jammer genoeg aan zijn einde gekomen door een stom ongeval. Hij werd op een avond door een wagen gegrepen toen hij met een hesp onder de arm de steenweg wou oversteken op weg naar ’t café.

Een van zijn zielsgenoten was “*Vosse Jef*”. Deze roodharige, gewezen stukadoor sleet zijn dagen bij zijn ouders, tussen zijn duiven en op café.

Jef was een goeie lobbies die nooit een kat kwaad heeft gedaan. Hij dronk alleen graag een pint en nog liever twee. Een vedette van de “Varkenshoek” was den “*Tik*”.

Zijn echte naam was Dominique, vandaar... Die heb ik niet echt goed gekend maar hij stal regelmatig de show toen de buurt op zomeravonden gezellig buiten bij mekaar zat. Zijn specialiteit: Op zijn tenen fluiten.

“*Den Beng*” ofte Marcel Eeckhoudt. Als elektricien had hij indertijd een winkel waar nu Rovana gelegen is. Hij verhuisde daarna naar café “De kleine melker” waar hij zich ontpopte als een uitstekende waard.

Samen met dochter Patrice hielp ik hier nog regelmatig de duiven inkorven. Ik heb Den Beng nooit gezien zonder een sigaret in zijn mond.. Aan zijn rauwe rokershoest herkende je hem meteen.

Het café werd later overgenomen door de “*Zwisj*”. Deze uit Baardegem overgewaaide inwijkeling, die voordien in de “Nieuwe wijk” woonde, werd door de pastoor aangesteld als “Suisse” in de kerk van Terjoden. Hij was een persoonlijkheid in het godshuis en hoewel hij hoegenaamd niet wereldvreemd was liet hij noch met zichzelf noch met de christelijke waarden spotten.

Later hield hij het duivenmelkerslokaal “De kleine melker” open samen met zijn echtgenote Clémence. Hij was ook actief lid van de fanfare “De Terjodenaren”, waar men speciaal voor hem een bassax aanschafte. Met zijn eeuwige sigaar in de mond zal iedereen hem zich wel herinneren.

“Dikke Pros”. Zoals de naam het zelf zegt was deze kerel flink uit de kluiten gewassen. Hij was opgegroeid in de barakken van Mijlbeek in Aalst. Hoewel deze buurt een niet te benijden reputatie had was de Pros de vriendelijkheid zelve. Voor Jan en alleman in de weer. Je kon deze lieve teddybeer niets misvragen. Ook ik heb veel aan hem te danken!

Zoals hij zelf meermaals vertelde heeft deze man gewerkt voor twee, gegeten voor twee en gedronken voor twee. Hij was vrachtwagenchauffeur. Overdag reed hij met zijn dertigtonner voor de ondernemer Omer Raes.

’s Nachts vervoerde hij stookolie voor de firma Texaco. In de winter verzekerde hij ook nog de strooidienst. Dit drukke leven heeft hij jaren volgehouden. Later heeft hij het wel moeten bekopen. Hij werd van de ene dag op de andere blind.

Niettegenstaande zijn handicap bleef hij steeds de lustige goedlachse Pros die hij vroeger was geweest. Samen met zijn vrouw Maria en zijn hond Axel trok hij overal heen.

Zelfs als blinde ging hij met de kermis naar de koers “zien”. Wanneer zijn vrouw dan opmerkte dat hij nu toch van de koers niks meer kon zien antwoordde hij laconiek dat hij vroeger zo dikwijls naar de koers was gaan kijken zonder ook maar een coureur te hebben opgemerkt.

Iedere zondag om half tien vertrok hij naar zijn stamkroeg, Café Elckerlyc. Daar tapte men speciaal voor hem “Proskes”. Dat was pils maar in een glas van 33 cl. want van gewone pintjes werd hij niet zat. Wanneer zijn bokaal ’s avonds tot de boord gevuld was keerde hij voldaan naar huis terug. Hij is in vrede gestorven.

Sieken (midden)
met links Maurice De Decker
en rechts
Désiré Van den Bruelle
(verz.: Johnny Mertens)

Wie herinnert zich “*Petje pijp*” niet? Sieken Van Impe, electricien en cafébaas, vader van Freddy en Gaby. Steeds goedgezind en met de eeuwige pijp in de mond was hij de volksvriend op Terjoden. Met een mop of een kwinkslag bracht hij iedereen aan het lachen.

Hij was spelend lid van de fanfare en zelfs op hogere leeftijd sloeg hij nog steeds de ‘grosse caisse’ op elke uitstap waarvan hij er zelden een miste.

Uiteraard belanden we bij de supercrack van Trejen: De “Keijlen van den Dries”, “Slagges Miel” of Emiel De Slaghuylde.

Om deze figuur goed te kunnen plaatsen eerst toch een paar woorden over zijn vader Frans. Deze was alom gekend als “*Slagges Fransken*”.

Fransken leurde met van alles en nog wat samen met zijn vrouw Netteken. Met zijn groen stootkarretje reed hij van huis tot huis om zijn waren aan de man te brengen. Daarbij gebruikte hij doorslaggevende verkoopsargumenten die hedendaagse managers de wenkbrauwen zullen doen fronsen. Een paar voorbeelden: Fransken verkocht nieuwe aardappelmessjes. Om de klant te overtuigen van de degelijkheid van zijn waar sneed hij er mee in de vinger van Netteken.

Wanneer hij zijn zoon Miel (“*de keijlen*”) leerde fietsen bond hij de voeten van zijn spruit vast aan de pedalen waarna het ventje prompt in de vijver op de Dries belandde. Dit om maar te bewijzen dat de appel nooit ver van de boom valt.

Je zou meerdere anekdotes kunnen aanhalen over het repertoire van deze krak. Ik zal mij beperken tot een paar pittige voorvallen waarin hij de hoofdrol speelde.

1976. Lucien Van Impe had net de ronde gewonnen en zou in Mere gehuldigd worden. Onze man zat uitgerekend die morgen bij den Beng een pint te pakken.

“Den Beng”, ook van geen kleintje vervaard, overtuigde hem om naar Mere te trekken om daar een aardig centje te verdienen.

Hij liet zich ompraten, waarna den Beng prompt naar Albert Monsieur trok, de schilder, om een pot gele verf en “de keijlen” van kop tot teen geel schilderde. Haar, gezicht, voeten, alles inclus. Ook zijn fiets kreeg een grondige verfbeurt. André Coppens, de bloemist, gaf onze Miel nog een boeket verwelkte bloemen, waarna onze held naar Mere toog.

Je hoeft je niet af te vragen wat een bijval de kerel daar genoot en hoe hij getraakteerd werd. “Kamfer”, het popgroepje van wijlen Raf Gees, schreef ooit een nummer over “De keijlen van den Dries”. Op ieder optreden werd het gezongen en steeds stond de kerel vooraan te snotten bij “zijn” liedje.

Er zijn nog een aantal “vedetten” over wie ik als kind één en ander heb horen vertellen maar die ik nauwelijks heb gekend en die wellicht ook de titel van “crack” verdienen: Pachters Vos, Pee van Machot, Titel Jeansken, De Witten van Melle, Krollestant, ...en noem maar op.

Misschien kan iemand anders hun heldendaden bezingen.

Ulrik de Leu
Nieuwerkerken

De kerkbaljuw ofte 'de Zwisj' Joseph Volckaert.

Joseph werd geboren te Heldergerm op 9 september 1883 als vijfde spruit in een gezin van 7 kinderen. Vader Jan-Baptist Volckaert huwde Philomena Sonck te Heldergerm op 01-10-1873. Ze runden een klein landbouwersbedrijf op de Dries.

Al op zeer jeugdige leeftijd was hij krantenbezorger van 'De Zondagsvriend', de enige wekelijkse krant die de gewone burger zich in die tijd kon veroorloven.

Vanaf zijn twaalfde was hij zoals zovele dorpsgenoten van de partij voor de jaarlijkse bietenoogst in Frankrijk, de zogenaamde 'Fransmans'.

Zoals iedere jongeman moest hij ook zijn militaire dienstplicht vervullen en was hij gekazerneerd in Heverlee, alwaar hij 'voor die tijd schunnige' liedjes leerde, zoals: 'Marieken van Leuven'. Zijn repertorium op magneetband is spijtig genoeg verloren gegaan.

Mandenvlechter: één van zijn zonen, Romain, aan het werk op de binnenplaats van de toenmalige Patronage in 1936

Op 5 mei 1909 huwde hij met Emilie De Leeuw en was werkzaam in het marmerfabriek Raffo, aan het station van Haaltert. Als bijverdienste was hij ook nog mandenvlechter; dit kunstig ambacht gaf hij door aan zijn drie zonen. Al heel vlug werd zijn zoon Jan geboren, in de volksmond beter bekend als 'Zjang den boi'.

In 1929 werd een grote hoeve op het dorp, eigendom van Mathilde Arents, verkocht. Pastoor Van der Mijnsbrugge was er als de kippen bij om de hoeve te kopen namens de 'Vereeniging der Parochiale Werken'. Dit lukte dank zij de steun van vele parochianen. De omliggende boomgaarden grenzend aan de Stationsstraat kwamen in het bezit van Clement Van den Bruelle. (*meer hierover, zie Mededelingen HK Haaltert, jg. 21, 2001, nr. 1, blz. 10 e.v. W. De Loose, Historiek Herberg Ter Groene Poorte.*)

De woning werd omgevormd tot herberg en aanpalend bouwde hij in 1937 de toneelzaal. Het geheel kreeg de naam 'Volkskring', maar 'Patronage' werd algemeen goed. Vandaag heet het 'De Groene Poorte'.

De eerste 'kastelein' werd mijn grootvader, hij bleef tot 1946. Hij combineerde dit vanaf 1930 met de job van 'zwijs' in de parochiekerk St Gorik.

In die functie waakte hij op de rust en stilte tijdens de zondagse misvieringen van 6u30, 8u en 9u30. Hij pronkte, en dwong respect af, in zijn statig uniform met het schouderlint met de niet mis te verstane tekst 'Eerbied in Gods Huis'.

In de vroegmis waren vooral de duivenmelkers soms te luidruchtig en moest hij kordaat optreden. Hij aarzelde niet om iemand buiten te zetten.

De zwisj aan het hoofd van de jaarlijkse processie in Ekent aan de woningen van de families De Backer en Scheerlinck. De jongelingen met de banieren: links van Jozef Volckaert, Leon De Pauw (Paakes Leon) en rechts Roger De Luyck.

Rechts, geknield op de stoelen: Maurice, vader Emile Scheerlinck, Gaston en moeder Odille Van Lul.

Ook bij de processies liep hij statig en gezagsbewust aan het begin van de stoet. Tijdens huwelijken en begrafenissen was hij dan weer de ceremoniemeester van dienst. Heel speciaal was wel de manier waarop hij zijn hoofddeksel droeg.

Bij alle kerkbaljuws in de omliggende parochies werd het hoofddeksel gedragen met de punten naar voor en achter. Bij onze 'zwijs' stonden de punten zijdelings gericht zoals bij Napoleon Bonaparte.

Op de vraag waarom hij zijn hoofddeksel zijdelings droeg is nooit een antwoord gekomen, maar men mag veronderstellen dat hij hierdoor de waardigheid en het gezag van zijn ambt wou onderstrepen.

Aangezien hij deze functie uitgeoefend heeft tot einde 1971 (88 jaar oud) zullen velen onder U onder zijn toezicht oog in onze parochiekerk getrouwd zijn.

Zij zullen zich dan ook herinneren dat zij envelopjes met fooien moesten klaar houden om na de mis te overhandigen aan de misdienaars, de koster en aan de 'zwijs'. Zelfs zijn eigen kleinkinderen ontsnapten bij hem niet aan dit ritueel.

Na 17 jaar cafébaas geweest te zijn vestigde hij zich in 1947 op 64-jarige leeftijd samen met zijn vrouw Emilie in de Muisstraat. Genietend van de welverdiende rust bleef hij toch nog zeer actief. Het manden vlechten kon hij niet laten en zijn eigen moestuin lag er steeds netjes bij.

Als geen ander kon hij cider maken van alle mogelijke soorten fruit met een meer dan behoorlijke kwaliteit.

Typisch hierbij was, dat hij zijn beste kwaliteit nooit aanbood aan zijn eigen kinderen of kleinkinderen, maar wel aan zijn beste klanten van zijn vlechtwerk of aan iemand die hem een bijzonder plezier gedaan had.

Op 86-jarige leeftijd schafte hij zich nog een nieuwe fiets aan en reed hij naar St.-Maria-Oudenhove om 'de Flandriens' aan te moedigen in de Ronde van Vlaanderen.

Maar zijn echte passie was en bleef het kaartspel. Honderden dagen heeft hij gekaart, bij goed weer rechtover zijn deur onder de notelaar van 'Doren zijn Marieken', bij slecht weer bij hem binnenshuis, altijd vergezeld van een pijp en een drankje (cider of bier).

Ook bij familiebijeenkomsten moest de tafel zo snel mogelijk worden afgeruimd om te kunnen kaarten en dit meestal tot in de vroege uurtjes. Hij was actief in het kaartspel tot een tweetal maanden voor zijn dood.

Wie het geluk heeft op die manier zo oud te worden heeft natuurlijk ook heel veel meegeemaakt. Als 'man van de wereld' kon hij uren lang, kalm, rustig en boeiend vertellen aan zijn kleinkinderen. Hij was niet te beroerd om een namiddag of avond door te brengen in jeugdige gezelschap. Kortom, als 'zwijs' en cafébaas een gedreven en correct persoon met aanzien.

Voor de kleinkinderen, de gedroomde grootvader van wie we noodgedwongen afscheid moesten nemen op 27 februari 1974

Etienne Volckaert (kleinzoon)

Lidmaatschap nog niet hernieuwd? DOE HET VANDAAG NOG

rek nr. BE 40 4395 0830 6163

Lidmaatschap: € 10 - Steunend lid: € 15

De vierkantshoeven en hun bewoners te Denderhoutem (1)

Inleiding

Nu haast al deze imponerende gebouwen verdwenen zijn uit het landschap, denken we met veel nostalgie terug aan al die mooie dingen uit het verleden. Vanzelfsprekend komen zoveel interessante mensen, zij bevolkten deze boerderijen, ons heel duidelijk voor de geest. Vermits ons hier alleen maar hoeven uit de twintigste eeuw bekend waren, beperken we ons grosso modo tot die tijdsgegevens. Af en toe komen er oudere aanvullingen bij, al eens in familieverband, of ook wel door lokaal belang.

Er dient gewezen te worden op de beperktheid van de gegevens, zeker ook op de onvolledigheid van de toenmalige bestaande landbouwbedrijven.

Dit komt uiteraard door de uitgestrektheid en anderzijds door de grote bevolking van deze belangrijke landbouwgemeente.

In de geschiedenis van ons dorp (1830-1976) ontmoeten wij talrijke landbouwers in het gemeentebestuur. Sporadisch worden zij wel eens vermeld. De behandeling gebeurt alfabetisch, naar de van ouds, twaalf bekende wijken.

Structuur van de gebouwen

Haast alle vermelde hoeven vertoonden heel wat gelijkenissen, behoudens kleine verschillen. Alle, in grote of kleine blokken, hebben steeds vier op elkaar haaks staande gebouwen. Veelal was er op de binnenkoer een mestvaalt. Een zadeldak bedekte de gebouwen. Wat in de middeleeuwen 'twoenhuis' heette, bleef het hoofdgebouw. Waren de eigenaars van hogere standing, dan bevatte dit ganse gebouw een volledige verdieping boven het gelijkvloers. Naast de slaapkamers waren hier ook wel eens ontvangtplaatsen ingericht. In veel gevallen, vooral in heuvelachtig gebied, was het geheel of een deel van het woonhuis onderkelderd. Heel uitzonderlijk trof men ook wel eens een ijskelder aan. In deze koele, onderaardse ruimte, werden voedingswaren, ook wel veevoerders als bieten, rapen enz., bewaard. De toegang gaf vaak op het binnenplein uit. Het woongedeelte bevatte soms, naast keuken- en voorraadkamers, ook een ontvangstkamer, vaak 'de beste kamer' genoemd. Eens om het jaar werd er het kermismaal geserveerd voor de ganse familie. In de kleinere hoeven was er een ruime zolder voor het opslaan van de gedorste granen, in lichte lagen.

Een aparte blok vormden de koeienstallen, met ernaast de vaalt, evenals de aal-, gier- of beerput. Soms was er een apart stalletje voor de kalveren, dit wel op grotere bedrijven. Uitzonderlijk was er ook een stierenstal en onmisbaar was de paardenstal.

In deze stal alleen werd een ruif aangebracht. Hierin werd het kieskeurig paard van hooi voorzien. De hooischelf bevond zich boven de paarden.

Ook de varkensstal kreeg zijn plaats, met soms een aparte ruimte voor de biggen, dit om ze te beveiligen tegen het dooddrukken door het moederdier.

Het kippenhok was op alle hoeven aanwezig.

Afhankelijk van de liefde van de boer – of het prijsvliegen – zette hij een duiventil op.

Al deze stallen samen maakten twee vleugels uit van de hoeve. Eén vleugel was er voorzien voor de graanschuur. Er waren drie delen: een opslagplaats voor het ongedorste graan, een

plaats om het graan te dorsen en een ruimte om het gedorste graan te bewaren. Als het dorsen manueel gebeurde, bestond een dorstel meestal uit drie geoefende dorsers. Dit noemde men de 'drieslag'.

Een heel speciaal gebouwtje, op elke hoeve aanwezig, was de bakoven. Omwille van het brandgevaar stond dit buiten de hoevegebouwen. Het bestond uit de eigenlijke oven en erboven een ruimte om het brandhout te bergen (1).

Eenmalig was er ook een intensieve imkerinstallatie, bvb in Anderenbroek, op de hoeve Maesschalck-Baeyens.

De hoeven

Anderenbroek

Hof van Perreman: staat er gedeeltelijk nog. De oudste ons bekende bewoner, was Adam Perreman, afkomstig van Sint-Lievens-Houtem. Na hem kwam zijn zoon Désideer Perreman-Clothilde De Winter. Twee zonen, Hector en Prosper, zetten het bedrijf voort. René was er de laatste boer. Hij is ongehuwd en verblijft nog steeds op de hoeve.

Hoeve Baeyens. Aan de Koemeersstraat, de straat die naar het Haaltertse Eiland voert, stond het erf van de familie Baeyens. Désirée Maesschalck uit Mere huwde Alice Baeyens en zette het bedrijf voort. Omstreeks midden 20e eeuw werd zijn zoon Hubert de opvolger. Samen met zijn echtgenote Van Melckebeke vernieuwt hij de hoeve.

In dezelfde straat was er eertijds de hoeve van Donatus Sonck-De Buysscher. Geen enkele van zijn nakomelingen zette de boerenstiel verder en de gebouwen verdwenen.

Zowat het laatste gebouw in deze straat was het erf van boer Van der Gucht. De laatste opvolger was Frans Van der Gucht. Bij zijn overlijden verdween ook het boerenbedrijf.

Na WO II ontstond er op de scheiding Vondelen-Anderenbroek een nieuw en uitgebreid landbouwbedrijf van de familie Roger Muylaert-Muylaert. De gebouwen werden niet in de traditionele hoevebouw opgetrokken.

In het laag gelegen stukje Anderenbroek stopte Marcel Baeyens-Van den Steen het boerenbedrijf en brandde peëen tot cichorei. De boerderij van Eugene De Sadeleer-Baeyens ging reeds lang ter ziele. In de verste uitloper van de straat, richting Welle, floreerde eens de hoeve Meert. Dit stopte eveneens sinds geruime tijd.

Op een fragment van de Plaatsnaamkundige Kaart van Erembodegem (Jozef De Brouwer) in Mededelingen HK Haaltert, 1994, nr. 4 staat het 'Hof ten Broeke' in de verste uithoek van Anderenbroek. Wordt hiermee het 'Hof ter Blockingen' bedoeld? Hoe dan ook, reeds lang verdwenen.

Borrekent

Wij behandelen hier al de grote hoeven van de oude wijk Borrekent. Dit betekent dat, sinds 1962, enkele straatnamen gegeven werden aan straten die eertijds tot deze wijk behoorden. Dat zijn een deel van de huidige Nieuwstraat, de ganse Dwarstraat en de Kapelstraat.

Hoeve Brijs. Gelegen op de hoek van Dwarstraat en Kapellestraat. Ter plaatse spraken de bewoners steeds van 'Bonnens hof'. Alhoewel wij nooit de oorsprong van deze naamgeving konden achterhalen, vermoeden wij dat dit een vervorming is van de naam Bonifacius.

De eerste Brijs die wij er ontmoetten was een Bonifacius, zoon van Laurent. Hij kwam van het naburige Herlinckove. Deze vroegere kleine zelfstandige gemeente werd onder het Frans

régime afgeschaft. Bonifacius huwde Joanna Catharina Van Gijseghem en samen boeren zij op de hoeve in Borrekent. Zij werden opgevolgd door hun zoon Petrus-Antonius, gehuwd met Marie-Therèse Wijnant. Nadien kwam hun zoon Theodoor. De boerderij was inmiddels al flink gegroeid. Theodoor huwde met Octavie Peerts uit Onkerzele en stichtte een groot gezin. Eén van de kinderen, Jozef, werd arts en later ook burgemeester van Gijzegem. De jongste, Petrus Antonius, blijft op de hoeve, huwt met Josephine De Bolle uit Essene-Lombeek en krijgt zes kinderen. De oudste zoon, Jozef, werd pater Scheutist en missioneerde in Congo. Hij overleed onlangs in 2009. De boerderijactiviteiten werden stopgezet. De oude landelijke woonst is nog steeds bewoond. Samen met de schuur zijn het nog de restanten van de vroegere hoeve.

Eertijds stond er nog een andere hoeve Brijs in de Borrekent. Hier werkte met knecht en meid jonkman Aloïs Brijs, broer van Theodoor. Deze Aloïs was jarenlang schepen van onze gemeente. Het gebouw, in de huidige Kapelstraat, verdween reeds enkele decennia. Omstreeks 1950 verdween ook de mooie bidkapel, waar bij een overlijden van een buur, de bewoners van Borrekent de rozenkrans baden.

Verderop, voorbij Theodoor Brijs, stond de hoeve van Frans Huylebroek, eertijds de hoeve Van Muylem., Hier was in 1814, Jozef Huylebroek, afkomstig uit Erpe en gehuwd met Marie Judoca Van Muylem komen inwonen. Twee dochters werden begijn. Een zoon, Frans huwt Berlinde Wynant en enige tijd later huwt de andere zoon Charles die in 1861 een nieuwe hoeve start in Borrekent, het begin van de huidige Dwarsstraat. Twee jaar na de bouw trouwt Charles met de oudste dochter van molenaar Donatus Schuttijser op de Dries, nu Veldstraat.

Het landbouwbedrijf van Frans Huylebroek werd niet voortgezet. De hoeve brandde in 1944 volledig af. Charles Huylebroek kreeg nog tweemaal opvolging in het bedrijf, door zijn zoon Hilaire, gehuwd met Irma Cobbaert en later de laatste boer: Charles Huylebroek, ongehuwd. Het gebouw werd gesloopt einde twintigste eeuw.

In de huidige Dwarsstraat stond eertijds het mooie 'Raeskens hof', genoemd naar de toenmalige bewoner Erasmus Scheerlinck. Het was een prachtig hof in 1921 verkocht door zoon Domien aan Jozef Redant uit Haaltert, die huwde met Eugenie Van Landuyt. Ze kregen een talrijk gezin. Door het vroegtijdig overlijden van vader Jozef werden de activiteiten voortgezet door de kinderen. Uiteindelijk zette hun zoon Robert, gehuwd met Maria Paeleman de taak verder. Geen van hun beide kinderen wilde voort boeren en de activiteiten verdwenen. Nu bestaat alleen het herbouwde woonhuis nog.

Dwarsstraat: boerenhof Redant (Foto Luc Pots)

Aan de hoeve Redant grensde vroeger het prestigieuze hof van Judocus Van Gysegem. Het woonhuis, een ganse verdieping boven het gelijkvloers bevattend, stond met de voorgevel haaks op wat nu de Dwarsstraat is (2). Omstreeks 1950 verdween het laatste gedeelte van de hoeve. In het laatste gedeelte van de 20e eeuw werden in de eigendommen twee nieuwe straten en woongebieden aangelegd, o.m. de Sint-Annastraat.

Een andere witgekalkte hoeve, het hof van Domien Uyttenhove-De Pauw, verdween ook uit Borrekent. Als de laatste van Domiens kinderen, priester Emiel Uyttenhove, pastoor te Gijzegem overlijdt, verkopen de erfgenamen het goed. De laatste uitbater was Achiel Evens. Na de verkoop werd alles gesloopt.

Onlangs verdween in de Nieuwstraat ook 'Goubertens-hof'. Romain Van Vaerenberg en Pauline De Cock

namen er hun intrek. Kinderen zetten een periode het bedrijf voort, maar nu zijn de gebouwen eveneens gesloopt.

Waar de Dwarsstraat met de Nieuwstraat samenkomt staat nu nog het boerderijtje van de weduwe Arseen Van Eeckhoudt-Geens. Na de op pensioenstelling van de boer, zijn er geen activiteiten meer.

Bakoven op hoeve van Eeckhoudt
(foto Walter Van Eeckhoudt)

Daal

Tot na WO II bleef deze kleine wijk heel weinig bebouwd. Na de oorlog ontwikkelde de toen nog onverharde Daal zich tot de nu praktisch volgebouwde Zonnestraat. Er zijn ons geen hoeven bekend.

Dorp

Al zag geen levende ziel onder ons ooit de gebouwen, toch moet het 'Hof van Daerachter' gesitueerd worden om zijn historisch belang. Afschaft en verwoest door de Fransen, herrees het nooit meer uit zijn puinen. Meer gegevens over dit hof in Mededelingen HK Haaltert, jg. 1998, nr. 2 (4).

De reeds lang verdwenen hoeve van Jozef De Schrijver werd gekocht door de familie Van Damme. Ze hielden er de goed gekende confiserieszaak van 'Kosters'. Verschillende kinderen Van Damme, ook koster Hubert, bleven ongehuwd. Na het overlijden van de kinderen kocht de gemeente de eigendom. De gebouwen werden

gesloopt en de zo nodige parkeerplaats omheen de kerk kon gerealiseerd worden. De gebouwen stonden vlak naast café 'Torenhof', van elkaar gescheiden door het wegeltje.

Tegenover de kerk stond de boerderij van Ghisleen Lercangée-De Winter. Enkele restanten van het oorspronkelijk gebouw bestaan nog, doch de activiteiten zijn stopgezet. De ongehuwde Leo Lercangée was er de laatste boer.

Eveneens voor de kerk hadden de kinderen Eugeen Schoupe-De Winter hun hof. Vroeger had hun te vroeg overleden vader er nog bier gebrouwen. In het laatste gedeelte van de 20e eeuw werden de gebouwen vervangen door een moderne zaak van bureel-, school- en huishoudapparaten.

Aanleunend aan de gebouwen Schoupe, nog voor de kerk, was er de hoeve waar, lang voorheen, August De Winter-De Winter boerden. Hun ongehuwde zoon was er de laatste boer.

Wat lager op het Dorp trof men de hoeve Emeri De Winter-Palmyra Schoupe aan. In mijn kinderjaren bezocht ik dikwijls de winkel van de ongehuwde dochter Anna. Toen waren de landbouwactiviteiten reeds gestopt.

Beneden op het Dorp, waar de straat ombuigt richting Terlinden, hadden Achiël Cobbaert-Clemence De Putter hun herbouwd boerenbedrijf samen met een herberg. Omstreeks 1930 werd de oude estaminet 'In 't Oud Gemeentehuis' heropgebouwd.

Wat nu Molenstraat is, bevatte eertijds de hoeve Kamiel Eeman-De Winter. Alleen het woonhuis bleef overeind. Het vormt de hoek Molenstraat en Pastorieweg. Schoonzoon Karel Roelandt beëindigde er de boerenstiel.

Halfweg de Molenstraat bevond zich het hof van Edward Eeman-Julia Matthijs. Hun kinderen zetten het bedrijf niet verder.

Aan de pastorie bevinden zich nog de gebouwen, na brand ca. 1930 heropgericht door Charles Eeman-Ida Stichelmans. Hij volgde zijn ouders Judocus Eeman-De Winter op. Bij het overlijden van de ongehuwde Romain Eeman, zoon van Charles, viel de boerderij stil. De eigendommen werden onlangs verkocht.

Tot het Dorp behoorde vroeger ook de Advocaat De Backerstraat. Vooraan in deze straat was er de hoeve van Aloïs Goubert-Van Gucht. De laatste boerin was Josephine Goubert, gehuwd met Remy Matthijs. Emeri Goubert, zoon van vorige Aloïs, ging zich als boer met zijn echtgenote Louise De Winter vestigen in de huidige Teerlingstraat. Het bedrijf werd niet verder gezet.

In de Teerlingstraat bestaat nog het herbouwde hof van Amedée Schoupe-Emilie Van Vaerenbergh. De activiteiten zijn gestopt.

Een decennium geleden hield men het voor bekeken in het bedrijf van Jozef Van Heghe-Merchiers, na het overlijden van Jozef.

In dezelfde straat waar vroeger de ongehuwde Petrus Eeman, samen met zijn zus Rosa een klein bedrijf leidde, werden de gebouwen omgebouwd tot een handelszaak.

Nog in dezelfde Teerlingstraat kenden wij de boerderij van Theofiel Sonck-De Vos. Theofiel was eveneens burgemeester in Denderhoutem.

In dezelfde straat richtte zijn zoon Remy en zijn echtgenote Caroline Van den Steen een nieuwe hoeve op. Nu verdwenen.

In de huidige Molenstraat, bevond zich de mooie hoeve van Frans Baeten-Odile Mertens, ex. Aaigem. De oudste zoon, Hector, was er de laatste boer. Op de ruime zolder was er een heus museum van oude landbouwwerktuigen en gebruiksvoorwerpen van onze voorouders. De hoeve werd gebouwd in 1914 (inkeping gevonden in een steunbalk van de schuur), maar de familie Baeten zelf was afkomstig uit de Stichelen. Dat het hof door kapitaalkrachtigen gebouwd werd moge blijken uit de prachtige natuurstenen vloeren met zeshoekige tegels, massief houten deuren, de in nog natte bepleistering geschilderde wandversieringen, enz... In 2010 werd de hoeve geloopt.

Molenstraat: Hoeve Hector Baeten

Een opname tijdens een grote vakantie op Baetens hof. V.l.n.r. : de twee zoontjes van Justin Baeten, naast hen: de broers Urbain en Hubert De Saegher en Luc Pots.
(foto's Luc Pots)

Dries: Hoeve De Bie (foto HK)

Dries: Het hof Placide Van Damme (foto Luc Pots)

Dries: De vierkantshoeve "Gariejes" (verz. WdL)

Dries

Op deze nogal afgelegen wijk stonden tal van typische hoeven. Omdat er nog slechts twee, haast volledig intact bleven, behandelen wij deze vooraf. Om ze duidelijk te situeren: beide, naast elkaar gelegen, werden in 1987 aangekocht door het echtpaar Erik De Bie-Lutgardis Van Dingenen (ex. Aalst). Met hun kinderen bewonen zij beide hoeven. Er zijn geen boerenactiviteiten, maar de stallen worden benut voor paardenkweek.

De eerste hoeve heette 'Perrens hof', naar de naam van de vroegere uitbater Jozef Mertens-Van de Perre. Twee van hun kinderen werden priester en een meisje kloosterzuster. Hun zoon Honoré en zijn echtgenote boerden een tijdje, maar verkochten het hof aan Louis

Uyttenhove (ex. Vlierzele) - Pauline Seminck (ex. Denderhoutem). Zoon Frank zette het bedrijf verder, zijn kinderen niet meer. Erik De Bie kocht het goed.

Het hof Placide Van Damme (ex. Steenhuize-Wijnhuize) en echtgenote Leonie Vercruysse vertoont veel gelijkenissen met de eerste. In het begin van de 20e eeuw werd de boerderij 'Sis Roelandt's hof' genoemd. Het waren vermoedelijk vroegere eigenaars die het hof lieten bouwen. Later boerden er twee ongetrouwde kinderen Vercruysse. Na de dood van haar broer Emiel Vercruysse, stapte Leonie in het huwelijksbootje met Placide Van Damme, die boerde van 1928 tot 1986. Drie zonen hadden geen zin in het boerenleven en verlieten het dorp. Erik De Bie kocht ook deze hoeve en maakte van beide één grote eigendom. Het typische aspect van beide hoeven werd gelukkig bewaard.

Vroeger kwamen de boeren van Dries en omgeving met de hoefemelk naar de Sint Nikolaas van Tollentijnmelkerij.

Cyriel Uyttenhove-Clarisse Clerebaut betrokken de hoeve verderop, richting Kerksken. Cyriel was de oom van Frank en de boerin kwam van Appelterre. Zij stierf vroegtijdig in het kraambed van de derde zoon. Cyriel hertrouwde met Camilla Van Ceulebroek, maar er kwamen geen kinderen meer. Van de drie zonen bleef niemand op de hoeve. Het gebouw verkommerde en verdween uiteindelijk einde 19e eeuw.

De vierkantshoeve van "Gariejes" of "Vintjes", Gaugericus Coppens (ex. Haaltert) - Sidonie De Doncker situeert zich in een zijstraatje van de Dries (nr. 62). De jongste zoon werd priester, doctor in de Godgeleerdheid, kanunnik in Sint-Baafs te Gent en later pastoordeken in de Sint Martinusparochie te Aalst. Hij stierf zeer jong op 51 jarige leeftijd (n.v.d.r.: lees hierover meer in Mededelingen HK Haaltert, jg.2009, nr. 2).

Gedenkplaat in de Hoevekapel

Een andere zoon Benoit, gehuwd met Marie Joanna Taeleman, zette de landbouwactiviteiten verder. Benoit en zijn zonen brachten ook de producten van de Belgische Boerenbond aan de man. Helaas werd de mooie hoeve in 1948 vernield door een brand. Nadien werd ze gedeeltelijk weder opgebouwd en sinds enkele jaren verkocht en gerestaureerd door de nieuwe eigenaars, familie De Paepe. Er zijn geen boerderijactiviteiten meer. De wens van de eigenaar Guido De Paepe was het bouwen van een hoevekapel, wat ook gebeurde. Guido De Paepe overleed op 15-08-2010, nog vóór de volledige afwerking van de kapel.

Een kleinere hoeve (begin van de Veldstraat) baatte Felix Van Herreweghen en zijn vrouw Justine Baetens uit. Felix overleed vrij vlug en ook zijn enige zoon verongelukte op 11-jarige leeftijd. Zijn dochter Bertha en haar echtgenoot hadden geen zin in het boerenleven en de boerderij stierf een stille dood.

Bij het molenaarsbedrijf van Donatus Schuttijsers-Dominica Wijnant, op het hoogste punt van de Dries, hoorde natuurlijk een boerderij. Wij denken dat de Schuttijsers oorspronkelijk in Helder gem woonden. Een voorvader van Donatus, Adrianus, is de vermoedelijke bouwer van de windmolen, begin 18e eeuw. Het was een talrijk gezin. De jongste zoon werd priester. Al de kinderen zwermden uit, één zoon bleef op de molen en op het hof: Charles-Louis Schuttijsers, gehuwd met Prudence De Winter. De laatste boer, Edmond, zoon van Charles-Louis, verliet de hoeve en vertrok naar Nederhasselt op de hoeve van zijn vrouw Irma De Mayer. Een andere zoon, Clemens Schuttijsers werd priester.

In de Steenstraat, een klein gedeelte van de Dries, stond de in 1962 ontstane hoeve van een zekere Bael, waarover weinig gekend is, net zoals over kleinere bedrijven van Lambrecht, De Doncker, De Schrijver, e.a.

De hoeve Seminck-Lobijn naast de kapel verdween en maakte plaats voor een woonhuis.

Eigenstraat

Tot ver in de 19e eeuw heette deze lange bochtige straat 'Nijghestraat'. Toch citeert de 'Atlas Cadastral-1843' Eigenstraat.

Op de hoek van de Adv. De Backerstraat (toen Dorp) en Eigenstraat stond een kleine hoeve van Francies De Winter-Wijnant. Alleen het woonhuis, wat vele jaren een herberg was, bestaat nog.

Wat nu Iddergemsteenweg is, was vroeger ook Eigenstraat. Daar stond zowat een eeuw geleden 'Warkes molen'. De romp van de toenmalige windmolen staat er nog steeds. Edward De Graeve-Lercangée baatte er een molenbedrijf en boerderij uit. Heden is er een belangrijk landbouwbedrijf gevestigd. Het was een groot gezin, doch zonder nakomeling in de boerenstiel. Na een verblijf in Amerika richtte Karel De Dier met zijn vrouw Ida De Rijck (ex. Kerksken) een landbouwbedrijf op. Zijn zoon Jozef boerde als laatste op het bedrijf.

In dezelfde buurt werkte vroeger op een eerder kleine boerderij Xaveer Baeyens-Muylaert, die ook nog actief was in de melkerij van het 'Bovendorp'. Het bedrijf werd niet voortgezet door zijn nakomelingen.

Eigenstraat: "Warkes molen"ontmanteld in 1926

In de heropgerichte gebouwen van de hoeve August De Schrijver-Uyttersprot ligt alle bedrijvigheid sinds vele jaren stil. Er was ook nog het bedrijf van August Roelandt-Hoevelinck, voortgezet door dochter Anna en schoonzoon Gustaaf Geeroms (ex. Nederhasselt). Na Gustaaf stopten de activiteiten.

Een oude hoeve met hoevekapel werd volledig omgebouwd door de latere eigenaars Gustaaf Cosijns (ex. Pollare)-Julia Vidts (ex. Schendelbeke). Hun zonen zetten de boerderij niet verder. Verder richting Welle was er de reeds lang verdwenen hoeve van Prosper Morraye-De Leenheer.

Nog in deze straat hernieuwde boer Albert Lievens en echtgenote Julia Cooreman (ex. Heldergerm) de hoeve, vroeger door hun vader Felix Lievens-Schuttijsers (ex. Appelsterre) uitgebaut. Hun kinderen kozen een andere levensweg.

De grote boerderij van Kamiel Schoupe-Van Cauter (ex. Aaigem) is nog steeds mooi bewaard. Het is zowat de enige hoeve in de Eigenstraat, die min of meer in haar oorspronkelijke vorm stand gehouden heeft. Er kwam een groot gezin. Eén van de zonen werd priester. Kamiel Schoupe was vele jaren burgervader van Denderhoutem. Na de dood van zijn vrouw hertrouwde hij met Theresia Coppens. Opgevolgd door zijn zoon Charles op de boerderij zag hij toch geen opvolger, want diens huwelijk met Amandine Pauwels (ex. Welle) bleef kinderloos.

De eens belangrijke hoeve van Jean-Louis Roelandt ging, door verkoop, over in handen van Charles Camusel (ex. Brussel) gehuwd met J. Roelandt. Het bedrijf werd voortgezet door zijn dochter Denise Camusel, getrouwd met Denis Van bever (ex. Welle). Er zijn geen nakomelingen.

De deels herbouwde hoeve van Albert Roelandt-Anna Eeman zag geen opvolger, want geen van de drie zonen boerde er voort.

Herlinkhove

Sinds 1808 aan Denderhoutem toegevoegd, bevatte deze wijk wel enkele belangrijke hoeven.

Ik herinner mij nog zeer goed de boerderij van Jan-Baptist De Schrijver-Berlindis Van Landuyt. Deze boer zetelde vele jaren in de gemeenteraad. Zijn zoon René heeft hier geboerd samen met zijn echtgenote Marie-Jeanne Van den Storme. Nadien ging het bedrijf teloor. De kinderen zochten een andere weg.

Het hof van Jozef Verlinden-Heyman werd voortgezet door zijn zoon Richard Verlinden en echtgenote Judith De Vriend. Van belang was zeker de hoeve van Ruffin Goessens, mij niet bekend. Dan was er nog het bedrijf van Richard Hamerijck, reeds lang opgedoekt.

Lebeke

Zich over meerdere gemeenten uitstrekkend biedt deze wijk ook uitstekende landbouwgronden. Met inbegrip van de tussen Dries en Lebeke gelegen Knipperhoek stonden daar talrijke hoeven.

Eerst is er 'Van Engjes hof', naar de familienaam van de vroegere eigenaars Van den Eynde. In de 19e eeuw boerde er een Adriaan Van den Eynde, gehuwd met Schuttijsers. Wellicht huisden zij nog in de oude gebouwen. Eén van de dochters huwde Armand Brijs uit de gekende 'Borrekenhoeve'. Op zijn beurt kwam Edmond Coppens (ex. Wieze) samen met zijn vrouw Irma Brijs het bedrijf voortzetten. De jongste zoon Clemens Coppens werd Jezuiet.

Boer Coppens was een knap landbouwer. Onder zijn ervaren leiding werd de samenwerkende zuivelmaatschappij Sint-Paulus verbouwd en uitgebreid. Die melkerij werd omgevormd tot

een wooncomplex. Momenteel rootit de zoon van Gilbert Coppens, dus de kleinzoon van Edmond, het bedrijf. De eerste draineringswerken in landbouwgrond voerde Coppens op zijn hoeve door.

Het hof van Emiel D'Hondt-Irma Eeman. Aan een doodlopende binnenweg, richting Knipperhoek-Dries, werden de oorspronkelijke gebouwen vervangen. De 'Atlas Cadastral 1843' tekent op die plaats al een hoeve van eigenaar René Eeman. Was dit Irma's vader? De laatste boer was er Emiels zoon, Jozef D'Hondt, gehuwd met Elvira Eeman. Geen van de kinderen volgde hen op.

De hoeve Arthur Eeman-Mathilde D'Hondt, tegenover de beginnende Herlinkhovestraat, was wel een kleiner bedrijf. Na hun zoon Hubert, getrouwd met Jeanne Cobbaert, zetten de kinderen het bedrijf niet meer voort.

De boerderij van Richard Eeman en Eulalie D'Hondt zag maar één opvolger, de ongehuwde Cyriel Eeman.

Aan een binnenweg, parallel met de kronkelende Lebekestraat, stond eens de hoeve van Frans De Bruyn-Therése Taeleman (ex. Kersken). Na de dochter Bertha, gehuwd met Jeroom Bracquene, kwamen er geen nakomelingen in het bedrijf.

Bij de grote 'Van Oudenhovekapel' in de Kapelstraat bevond zich de boerderij van Edmond Merckx-Van der Biest.

Het bedrijf van boer Jozef Van Impe-De Meerleer, aan het doodlopend straatje, zag maar één opvolger, Jozef Van Impe, zoon van Remi Van Impe-Baeyens, ongehuwd.

Jan Chiau-Celestine De Muyter in de Kapelstraat zal geen enkele van zijn vele kinderen het boerenbedrijf voortzetten.

Van de eens zo prestigieuze hoeve van Pieter-Jozef Van Oudenhove-Marie Josepha Van de Perre (van 'Perrens hof, Dries) rest nu alleen het verbouwd, twee verdiepingen tellend woonhuis. Pieters grootmoeder was Bernardina Backaert en woonde sinds 1769 op deze hoeve. Opgeroepen om mee te werken aan de plaatselijke 'corvee', was vader Backaert de enige boer in Denderhoutem die over zes paarden beschikte (5). Momenteel is het een herberg 'Bij Witten Houtman'. De gebouwen vormen de hoek Lebeke-Diepestraten.

Op de hoek Lebeke en een smalle binnenstraat staat nog steeds de boerderij van Charles De Sadeleer-Helene Goubert. Alleen hun zoon Albert, gehuwd met Martha Merckx, zette het bedrijf voort.

In de minder gekende wijk Knipperhoek kende men enige tijd geleden nog de hoeve van August Van Herreweghen-Maria Eeman. In dit groot gezin bleven enkelen ongehuwd en bouwden het bedrijf rustig af. Drie broers werden onderwijzer. Op deze wijk waren er nog enkele hoevetjes: Charles Raes, Jan Goessens, Heysse e.a.

(vervolgt)

Edgard Huylebroek

1- Een sinistere herinnering uit 1948 aan de moordzaak op de hoeve. De dader hield zich verborgen op het ovenzoldertje.

2- Bouwen door de eeuwen heen in Vlaanderen, 5N/2 (H-Z), blz. 485

3- Volgens Soens had de Sint-Adriaansabdij van Geraardsbergen al rechte op de hoeve in het begin van de 12e eeuw.